

ELS VIRUS DE L'HEPATITIS

MIQUEL BRUGUERA

La identificació del virus de l'hepatitis A i B i el reconeixement d'un altre tipus d'hepatitis vírica deguda a un o més d'un agent diferent dels virus A i B han representat la contribució més important en el progrés del nostre coneixement de les malalties hepàtiques i obren unes perspectives optimistes per a la possibilitat d'accions profilàctiques i àdhuc terapèutiques en gran nombre de malalties del fetge.

L'hepatitis aguda és una malaltia coneguda des d'abans de Jesucrist, la contagiositat de la qual ja és assenyalada en una carta de l'arquebisbe de Magúncia al papa Zacaries l'any 751. L'etiologia viral d'aquesta malaltia fou establerta els anys 40 en el curs d'estudis epidemiològics, sovint en voluntaris, fets en els camps de batalla de la segona Guerra Mundial. Els noms de «virus A» i «virus B» foren suggerits per Mac Collum el 1947 per a indicar els virus responsables de les dites fins llavors hepatitis infecciosa i hepatitis sèrica, respectivament. Des de llavors tots els intents de propagar ambdós virus en cultius de teixits i en animals d'experimentació han estat infructuosos fins aquests deu darrers anys, en què s'ha aconseguit d'identificar tots dos virus amb el microscopi electrònic i elaborar mètodes serològics per a llur identificació.

En aquesta comunicació revisarem molt breument les característiques virològiques i epidemiològiques més sobresortints d'aquests dos virus i comentarem lleugerament les raons que ens fan afirmar l'existència d'una altra varietat d'hepatitis, dita «hepatitis C», que és constituïda per tots aquells casos d'hepatitis no A, ni B, i en els quals s'ha pogut excloure l'existència d'altres virus que ocasionalment poden provocar una inflamació aguda del fetge, com és ara el citomegalovirus, el virus Eppstein-Barr i el virus de l'herpes.

Virus A

Les investigacions epidemiològiques fetes en anys anteriors havien establert que aquest virus es transmetia per via fecal-oral, que la malaltia per ell provocada tenia un període d'incubació curt i que deixava immunitat permanent, però no encreuada amb la induïda pel virus B.

El virus A fou identificat per primera vegada el 1973 per Feinstone

i col·lab., utilitzant una tècnica d'electroimmunomicroscòpia, en les femtes de voluntaris de la presó de Joliet als quals havia estat inoculada sang que contenia virus de l'hepatitis de període d'incubació curt (hepatitis A). En la femta d'aquests voluntaris apareixien unes partícules virals de 27 m μ de diàmetre que s'agregaven quan s'incubaven amb sèrum de convalescent d'una hepatitis aguda de període d'incubació curt, però no amb altres sèrums. Aquestes partícules virals eren presents en la femta des d'abans que comencessin a pujar les transaminases fins als tres o cinc dies primers de l'inici clínic de la malaltia, i desapareixien després. Les partícules recollides de malalts en fase aguda han estat inoculades després d'un procés d'ultrafiltració a simis titis i a ximpanzés, i ha estat aconseguida la reproducció de la malaltia en l'animal i la recuperació d'identiques partícules virals en les seves matèries fecals.

Tant amb els ultrafiltrats de matèries fecals que contenen partícules virals com amb fetges d'animals inoculats, utilitzats com a antigen, s'ha preparat un test d'immunoaderència útil per a detectar l'anticòs contra el virus A. Els estudis efectuats en malalts que adquirien la malaltia d'una manera esporàdica o en el curs d'epidèmies han mostrat que els anticossos contra l'antigen de l'hepatitis A apareixen habitualment en el sèrum abans que la malaltia hagi guarit i solen persistir indefinidament.

El virus A s'ha definit com un virus ARN, present en el citoplasma de cèl·lules hepàtiques infectades, però no en el nucli, que es pot inactivar amb llum ultraviolada, ebullició durant 5 minuts i exposició al formol, i que té moltes semblances morfològiques amb els enterovirus.

L'examen de les gammaglobulines comercials ha demostrat la presència de títols variables d'anticossos contra l'antigen de l'hepatitis A, la qual cosa explica l'efecte profilàctic de la gammaglobulina convencional en l'hepatitis infecciosa. Els estudis fets en diverses mostres de població indiquen que aproximadament el 50 % de la gent té anticossos contra l'antigen de l'hepatitis A, amb què es demostra un contacte anterior amb el virus que ha deixat immunitat permanent. Hi ha una relació entre el percentatge de subjectes amb anticossos i llur nivell social, essent aquell més alt com més baix és el *status* socioeconòmic.

Des del punt de vista epidemiològic l'hepatitis A es comporta com les altres infeccions entèriques, p. e. les salmonel·losis, ja que es transmet per via fecal-oral, i es pot manifestar en forma epidèmica o esporàdica. Les epidèmies solen ésser conseqüència de contaminació fecal del menjar, l'aigua potable o les piscines. Els casos esporàdics solen ésser deguts al contacte de persona a persona (i la transmissió fecal-oral es fa per mitjà de diferents vectors) o a l'ingesta de mol·luscs contaminats. No hi ha segurament gaires casos amb transmissió parenteral, ja que no s'han reconegut casos de virèmia persistent; només podria esdevenir-se en casos de transfusions efectuades amb sang extreta de donants en fase d'incubació de la malaltia i en casos d'ús de xeringuetes utilitzades per a punxar algun malalt en la fase aguda de l'hepatitis.